

Centri Civilnih Inicijativa (CCI)

Bosna i Hercegovina

Projekat «Program Partnerskog Građanskog Zastupanja» (CAPP)

Oblast »Monitoring rada parlamen

1.UVOD

Centri civilnih inicijativa, kao jedan od pokretača projekta **Građanska platforma**, kojim je u predizbornom periodu, prošle 2006. godine, uobičen zahtjev građana ove zemlje (podržan sa preko 500.000 potpisa) prema budućoj vlasti, u vidu 12. problema koje građani smatraju najprioritetnijim za rješavanje, ovih dana, kako su to u predizbornom periodu i obećali, u saradnji sa svojim koalicionim partnerima (ALDI, Transparency International...), objavljuje analize rada različitih nivoa vlasti u BiH. **Ovo je izvještaj o radu Parlamenta Federacije BiH, za period od 01.01. – 30.06.2007. godine.**

1.1. PODSJEĆANJE

Konstituiranje Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine trajalo je tri mjeseca, odnosno skoro pet punih mjeseci od održavanja općih izbora u BiH (oktobar, 2007. godine).

Na konstituirajućoj sjednici, koja je održana 21.11.2006. godine, (nastavci sjednice, 04.01.2007. i 21.02.2007. godine), izvršen je izbor privremenih komisija, verifikacija mandata, te izbor rukovodstva doma. Iako je na prvom nastavku konstituirajuće sjednice verifikovan mandat zastupnicima u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH za mandatni period 2006. – 2010. godine, te iako je ovaj Dom usvojio zaključak kojim se apeluje na sve političke stranke koje participiraju u Predstavničkom domu da ubrzaju dogovore o raspodjeli čelnih funkcija u Domu, rukovodstvo Predstavničkog doma je izabrano na nastavku sjednice, održanom 21.02.2007. godine.

Doma naroda održao je konstituirajuću sjednicu 25. januara, odnosno na nastavku sjednice, održanom 14. februara, na kojem je izabrano i rukovodstvo ovoga Doma. **Važno za istaći je da Dom naroda do danas nije konstituisan u njegovom punom kapacitetu, s obzirom da Klub delegata iz reda Srpskog naroda još uvijek nije popunjen, jer mjesto predviđenih 17, trenutno ima 15 delegata.**

Tokom analiziranog šestomjesečnog perioda, 01.01. – 30.06. 2007. godine, Predstavnički dom je, uz konstituirajuću, održao samo 2 redovne sjednice, dok je Dom naroda održao ukupno 4 redovne sjednice. **Predstavnički dom je u okviru redovnih sjednica razmatrao 35 tačaka (od ukupno 51 u šestomjesečnom periodu), od čega 14 tačaka, koje su vezane za zahtjeve iz Građanske platforme.**

U navedenom periodu, Dom naroda je na 4 redovne sjednice razmatrao 41 tačku (od ukupno 53 tačke u periodu 01.01. – 30.06.07. godine). Predstavnički dom također je održao i 6 vanrednih sjednica, na kojima je, pored ostalog, razmatran Budžet Federacije BiH za 2007. godinu i Odluka o imenovanju Vlade Federacije BiH. U istom periodu, Doma naroda je održao 2 vanredne sjednice.

Važno je naglasiti je, da su u analiziranom šestomjesečnom periodu samo 2 zakona prošla parlamentarnu procedutu oba doma, što dovoljno govori o efikasnosti rada Parlamenta Federacije BiH.

Analiza odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti rada Parlamenta Federacije BiH, koju su izvršili Centri Civilnih Inicijativa (CCI), **pokazuje da ne možemo biti pretjerano zadovoljni sa dosadašnjim rezultatima rada najvišeg zakonodavnog organa vlasti u Federaciji BiH** (u daljnjem tekstu FBiH).

1.2. **FOKUS ISTRAŽIVANJA**

Naše istraživanje smo fokusirali na odgovornost Parlamenta FBiH prema javnosti BiH i na broj mjera koje predstavnici vlasti iniciraju ili donose, a koji su u skladu sa zahtjevima iz Građanske platforme. Već za naredne izvještaje, odgovornost Parlamenta FBiH **pratićemo i kroz prizmu predizbornih obećanja stranaka koje participiraju u Parlamentu FBiH, kao i na osnovu broja inicijativa zastupnika u skladu sa predizbornim obećanjima i zahtjevima iz Građanske platforme**. Pored svega navedenog, **ne smijemo zaboraviti izrazitu potrebu da Parlament Federacije BiH odmah treba pristupiti izradi Programa rada za 2007. godinu, kojim će se definisati nosioci aktivnosti i precizni rokovi za realizaciju tih aktivnosti**.

2. SAŽETAK

Tokom analiziranog šestomjesečnog perioda, 01.01. – 30.06. 2007. godine, Predstavnički dom je, uz konstituirajuću, održao samo 2 redovne, a Dom naroda 4 redovne sjednice. Predstavnički dom je u okviru redovnih sjednica razmatrao 35 tačaka (od ukupno 51 u šestomjesečnom periodu), od čega 14 koje su vezane za zahtjeve iz Građanske platforme.

U navedenom periodu, Dom naroda je na 4 redovne sjednice razmatrao 41 tačku (od ukupno 53 tačke u periodu 01.01. – 30.06.07. godine).

Predstavnički dom također je održao i 6 vanrednih sjednica, na kojima je, pored ostalog, razmatran Budžet Federacije BiH za 2007. godinu i Odluka o imenovanju Vlade FBiH. U istom periodu, Doma naroda je održao 2 vanredne sjednice,

Analiza odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti rada Parlamenta Federacije BiH, koju su izvršili Centri Civilnih Inicijativa, pokazuje da ne možemo biti pretjerano zadovoljni sa dosadašnjim rezultatima rada najvišeg zakonodavnog organa vlasti u FBiH.

Ova konstatacija se prije svega temelji na činjenici što je u posmatranom šestomjesečnom periodu Predstavnički dom održao samo dvije redovne sjednice, a Dom naroda četiri, zato što je u navedenom periodu Predstavnički dom razmatrao ukupno 51 tačku, a Dom naroda 53 tačke, zato što ni nakon pola godine Parlament Federacije BiH nema usvojenog Programa rada za tekuću godinu, te, zbog činjenice da će, nastavi li se ovakav trend, životni problemi građana i dalje biti na margini interesovanja najvišeg zakonodavnog tijela u Federaciji BiH.

Činjenica da Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, kao najviši organ zakonodavne vlasti u FBiH, odnosno niti jedan njegov dom nije donio Program rada za 2007. godinu, ukazuje s jedne strane na neispunjavanje poslovnike obaveze, a s druge strane dovodi u

pitanje efikasnost svoga rada, s obzirom da nema kreiran ovaj važni dokument na osnovu kojeg bi se mjerila efikasnost njegovog rada u 2007. godini.

Naime, na 2. redovnoj sjednici Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, usvojen je dokument Vlade FBiH pod nazivom „Politika djelovanja i osnovne strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu 2007. – 2010. godina sa Operativnim planom za 2007. godinu“. Ovaj dokument, predstavlja strateški prikaz ključnih projekata koje Vlada FBiH planira rješavati u svom četverogodišnjem periodu, i program rada po ministarstvima i mjesecima za 2007. godinu. **S obzirom da Parlament FBiH ni u 2006. godini nije donio Program rada, nego se vodio Programom rada Vlade FBiH, smatramo da to ne smije biti praksa, te da bi oba doma Parlamenta FBiH u što skorijem vremenu, trebala izraditi svoj Program rada za tekuću godinu.**

Parlament Federacije BiH pokazuje relativno visok stepen transparentnosti u svom radu. Naime, Predstavnici medija prate sva zasjedanja i u informativnim emisijama u toku sjednice izvještavaju javnost, ali postoji sasvim dovoljno prostora za unapređenje transparentnosti u radu najvišeg zakonodavnog organa valsti Federacije BiH..

Također sjednicama redovno prisustvuju predstavnici međunarodnih i domaćih nevladinih organizacija, a povremeno i predstavnici različitih interesnih skupina.

Parlament FBiH, prije svega Predstavnički dom, pored toga što ima kreiranu web stranicu, ista s jedne strane nudi prilično štire informacije, **a s druge strane se neredovno ažurira sa novim podacima i informacijama, te je potrebno odmah pristupiti uređenju web stranice, s ciljem njene funkcionalnosti, te redovnog ažuriranja iste..**

Za razliku od Predstavničkog doma, Dom naroda u tom pogledu nudi dosta pozitivniju sliku, odnosno prilično prednjači sa korištenjem web stranice, kao jednog od alata u otvorenosti prema javnosti. **Ovaj Dom je, između ostalog, na svojoj web stranici objavio Izvještaj o radu Doma naroda za mandatni period 2002. – 2006. godine, sa veoma detaljnim prikazom broja i naziva razmatranih akata.**

2.1. ZAKLJUČAK

Parlament Federacije nema kreiran Program rada za 2007. godinu. Iako je ovo pitanje obrađeno u više članova Poslovnika o radu, kako Predstavničkog, tako i Doma naroda PFBiH, **izostavljeno je utvrđivanje najvažnijeg elementa, a to je rok do kada su domovi obavezni donijeti program rada,** što je obuhvaćeno incijtivom CCI-a za dopune Poslovnika o radu Predstavničkog doma parlamenta FBiH, koja je Parlamentu dostavljena prije više od mjesec dana.

U svakom slučaju navedena „praznina“ u Poslovniku ne bi trebala biti opravdanje za ignorisanje potrebe da se plan i program za hitno donesu, **a naša zalaganja će ići u pravcu usvajanja programa rada do kraja kalendarske godine za narednu godinu.**

I pored toga što posjeduje relativno kvalitetnu web stranicu, Parlament Federacije do sada nije uložilo dovoljno napora u ažuriranje iste, te putem nje, kvalitetnije informisanje o svom radu i sadržaju, efektima i značaju pojedinih akata razmatranih na sjednicama. **Međutim, pripremljene izmjene poslovnika Predstavničkog doma, koje su se u formi nacрта već našle na jednoj od održanih sjednica ukazuju da će se pitanju redovitog ažuriranja web stranice posvetiti veća pažnja u budućem radu.**

2.2. PREPORUKE

1. Parlament Federacije BiH bi trebao što prije pristupiti izradi Programa rada za 2007. godinu, sa jasno preciziranim rokovima, nosiocima poslova i zadataka. Operativni plan rada Vlade FBiH može poslužiti kao osnova, ali je je poslovnička obaveza Parlamenta da izradi svoj Program rada, s ciljem da se isti usvajaju do kraja kalendarske godine za sljedeću godinu.
2. U parlamentarnoj proceduri trenutno je Nacrt izmjena i dopuna Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, koji će mnoge stvari unaprijediti, a otvorena je i mogućnost da se se u tom smislu daju komentari i prijedlozi (CCI je uradio i Parlamentu FBiH dostavio cjelovit prijedlog konkretnih dopuna pomentuog Poslovnika).
3. Parlament Federacije BiH trebao bi više koristiti web stranicu za informisanje javnosti o svom radu, te pojačati objavljivanje informacija u kvantitativnom i kvalitativnom smislu. Također, potrebno je redovito i kvalitetno ažuriranje web stranice.
4. Parlament Federacije BiH bi se u narednom periodu, morao aktivnije baviti iniciranjem mjera po pitanjima rješavanja 12 ključnih građanskih problema iz **Građanske platforme (GP)**.
5. Predsjedavajući oba doma Parlamenta FBiH bi se trebali maksimalno založiti, odnosno apelirati na Vladu FBiH da se ispuni dato obećanje premijera FBiH, Nedžada Brankovića, o instaliranju sistema elektronskog glasanja u Parlametu FBiH. Na taj način javnosti, odnosno građanima BiH, bile bi dostupne informacije o pojedinačnom glasanju svih zastupnika, što bi direktno upućivalo na njihovu odgovornost u usvajanju ili neusvajanju ključnih reformskih zakona, te pored institucionalne, povećalo i njihovu pojedinačnu odgovornost.

2.3. OČEKIVANJA

Kako su zahtjevi iz **Građanske platforme** kreirani na osnovu 12 identifikovanih, najprioritetnijih problema u zajednicama širom BiH i kako je njihova realizacija podržana peticijom iza koje je, svojim potpisima, stalo preko 500.000 građana iz svih dijelova naše zemlje, **Centri civilnih inicijativa** izražavaju nadu da će Parlament Federacije Bosne i Hercegovine u narednom periodu intenzivirati svoj rad i uložiti više napora u pravcu rješavanja ključnih problema građana.

Potrebno je ubrzati aktivnosti na usvajanju Program rada Parlamenta FBiH, te fokusirati isti na donošenja mjera koje stvarno i sistemski mogu uticati na realizaciju građanskih zahtjeva iz pomenute Građanske platforme.

3. NALAZI ANALIZA CCI O RADU PARLAMENTA FEDERACIJE BIH

3.1. ODGOVORNOST PARLAMENTA FEDERACIJE BIH PREMA ZAHTJEVIMA VIŠE OD 500.000 GRAĐANA BIH

Tokom analiziranog šestomjesečnog perioda, 01.01. – 30.06. 2007. godine, Predstavnički dom je, uz konstituirajuću, održao samo 2, a Dom naroda 4 redovne sjednice. Predstavnički dom je u okviru redovnih sjednica razmatrao 35 tačaka (od ukupno 51 u šestomjesečnom periodu), od čega 14 koje su vezane za zahtjeve iz Građanske platforme.

U navedenom periodu, Dom naroda je na 4 redovne sjednice razmatrao 41 tačku (od ukupno 53 tačke u periodu 01.01. – 30.06.07. godine).

Predstavnički dom također je održao i 6 vanrednih sjednica, na kojima je, pored ostalog, razmatran Budžet Federacije BiH za 2007. godinu i Odluka o imenovanju Vlade FBiH. U istom periodu, Doma naroda je održao 2 vanredne sjednice.

I pored svega navedenoga, moramo naglasiti da su u analiziranom šestomjesečnom periodu usvojena samo 2 zakona, koja su prošla parlamentarnu procedutu oba doma, što dovoljno govori o efikasnosti, odnosno neefikasnosti u radu Parlamenta Federacije BiH.

3.2. EFIKASNOST

Parlament Federacije BiH, još uvijek, devet mjeseci od održanih općih izbora u BiH, nije izradio Program rada za 2007. godinu.

Iako je ovo pitanje obrađeno u više članova Poslovnika o radu, kako Predstavničkog, tako i Doma naroda PFBIH, **izostavljeno je po našem mišljenju najvažnije, a to je rok do kada su domovi Parlamenta Federacije BiH obavezni donijeti program rada.**

U svakom slučaju navedena „praznina“ u Poslovniku ne bi trebala biti opravdanje za evidentnu činjenicu da Parlament FBiH ni nakon šest mjeseci rada nije izradio Program za tekuću godinu.

S druge strane, nekako je ustaljena praksa, da Parlament FBiH kreira i usvaja svoj program rada, tek nakon što to uradi Vlada Federacije BiH, a prošle godine Parlament nije ni usvajao Program rada, nego je radio po Programu rada Vlade FBiH.

U pogledu efikasnosti rada Parlamenta FBiH bitno je naglasiti da je već nekoliko puta Predstavnički dom bio je u prilici zakazivati nastavke sjednica, jer se raprava o svim tačkama dnevnog reda nije mogla provesti u planiranom vremenu održavanja sjednica. **I pored toga što se sva pitanja, koja dođu na dnevni red razmatraju unutar odbora i komisija, koje svoje zaključke redovno dostave i obrazlože ih na plenarnoj sjednici, ipak rasprave po određenom pitanju traju veoma dugo, uz naglsaka da se puno vremena izgubi na rasprave o dnevnim redovima sjedinca.**

3.3. EFEKTIVNOST

Ukoliko uzmemo u obzir činjenice da je Predstavnički dom u analiziranom šestomjesečnom periodu održao samo dvije, a Dom naroda četiri redovne sjednice, te ukoliko imamo na umu u gornjem

tekstu navedeni broj razmatranih i usvojenih zakona i drugih akata u ovom organu zakonodavne vlasti, to su sasvim dovoljni pokazatelji da ukoliko se nastavi sa ovakvom dinamikom rada, **upitno je kakve ćemo efekte imati do kraja godine i koliko će se rješenja za ključne životne probleme građana naći na dnevnom redu sjednica Parlamenta Federacije BiH.**

Ili će se možda veliki broj zakona razmatrati po hitnom i skraćenom postupku, što zasigurno ne bi smjela biti praksa, jer je vrlo precizno određeno kada se zakoni mogu usvajati po hitnom postupku.

Prema Poslovniku, zakoni se u pravilu ne mogu donositi po hitnom postupku, osim ako za to ne postoji neodložna potreba, te ako bi njihovo donošenje u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za Federaciju BiH. **Uzimajući u obzir kompletan proces, odnosno dužinu konstituiranja Parlamenta FBiH i formiranja Vlade FBiH, ne čudi zbog čega su npr. Prijedlog Budžeta FBiH za 2007. godinu i Prijedlog Zakona o izvršavanju Budžeta FBiH za 2007. godinu usvajani po hitnom postupku, što je nedopustivo, jer se upravo o tim dokumentima, trebaju izjasniti interesne organizacije, nevladine organizacije, a i sami zastupnici mogu dati veći doprinos u kvaliteti tih dokumenata..**

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno oba njegova doma otvoreni su za javnost u smislu da predstavnici medija prate sva zasjedanja i u informativnim emisijama u toku sjednice izvještavaju javnost. **Pojedini zastupnici u nekoliko navrata uputili su prijedlog da bi se sjednice trebale redovno prenositi na programu Federalne TV, što do sada nije bio slučaj.**

Sjednicama redovno prisustvuju predstavnici međunarodnih i domaćih nevladinih organizacija.

U nekoliko navrata sjednicama su prisustvovali i predstavnici sindikalnih udruženja, kao i udruženja proisteklih iz rata, te neratni invalidi. U toku rasprave koja tretira probleme navedene populacije, predstavnicima ovih udruženja više puta je dana mogućnost da se obrate zastupnicima i jasno izraze svoje zahtjeve.

Parlament također ima kreiranu web stranicu www.parlamentfbih.gov.ba, koja se, međutim, veoma neredovno ažurira sa novim podacima i informacijama, posebno kada je riječ o Predstavničkom domu, dok je stanje u Domu naroda znatno bolje u tom pogledu.

Naime, Doma naroda prilično redovito ažurira web stranicu, jer je to jedan vrlo koristan alat u otvorenosti Parlamenta FBiH prema javnosti.

Kao jedan od parametara koji mogu poslužiti u ocjeni odgovornosti, kako institucionalne i pojedinačne, navodimo sljedeću činjenicu: iako se u Parlamentu FBiH (odnosno na sjednicama niti jednog od Doma) ne vodi zvanična evidencija o neopravdano odsutnim zastupnicima, ukoliko na početku sjednica uporedimo konstatirani broj opravdano odsutnih zastupnika, kao i broj prisutnih u sali, **dolazi se do zaključka da postoji određen broj zastupnika koji ne dođu na sjednicu, niti opravdaju svoje odsustvo, dok bez obzira na navedeno, ipak uredno dobijaju platu i ostale beneficije za svoj „rad“.** Ovakav, na neki način, komotan odnos pojedinih zastupnika,

predstavlja neodgovornost prije svega prema građanima koji su ih birali, a zatim i prema parlamentu kao instituciji, u kojem obnašaju svoj angažman kao profesionalci, te najširoj BiH javnosti.

3.4. ZAKLJUČAK

Pored Budžeta Federacije BiH za 2007. godine, te dokumenta „Politika djelovanja i osnovne strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu 2007. – 2010. godina sa Operativnim planom za 2007. godinu“, **Parlament FBiH razmatrao četrnaest tačaka, koji su vezani za zahtjeve iz Građanske platforme.**

Kroz naredne analize CCI će razmatrati i druge parametre, koji će dovesti do većeg nivoa odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti u radu parlamenata i vlada na nivou države, entiteta i kantona.

3.5. PREPORUKE

1. Veoma je važno da Parlament FBiH intenzivira dinamiku svog rada prema pitanjima identificiranim u okviru Građanske platforme, s jedne strane sazivanjem većeg broja sjednica (u toku mjeseca), a s druge strane fokusiranjem na kraće rasprave, kako bi se stvorile pretpostavke da se rasprava provede u okviru date sjednice, čime bi se izbjegla potreba zakazivanja nastavka. **Isto bi također smanjilo potrebu razmatranja zakonskih rješenja po hitnom i skraćenom postupku.** U tom smislu vjerujemo da će Parlament FBiH posebnu pažnju posvetiti navedenoj preporuci prilikom izrade Programa rada za 2007. godinu.
2. Smatramo da bi u pogledu odgovornosti Predstavnički dom trebao prihvatiti prijedlog (inkorporiran u Nacrt Poslovnika) da se uvede mogućnost umanjenja naknada zastupnicima zbog neizvršavanje obaveza (neopravdano odsustvo sa sjednica, odbora), te voditi evidenciju o neopravdanom odsustvu, koja bi bila dostupna javnosti BiH i medijima.
3. Potrebno je pokrenuti pitanje uvođenja sistema elektronskog glasanja ili kreiranje nekog alternativnog rješenja u prelaznom periodu, kako bi javnosti bili dostupni podaci o poimeničnom (pojedinačnom) izjašnjavanju/glasanju zastupnika, što će doprinijeti povećanju institucionalne i posebno, pojedinačne odgovornosti svih zastupnika Parlamenta FBiH.

4. REALIZACIJA PROGRAMA RADA

Parlament FBiH u 2006. godini nije donio Program rada, nego se vodio Programom rada Vlade FBiH.

Na 2. redovnoj sjednici Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH, usvojen je dokument Vlade FBiH pod nazivom „Politika djelovanja i osnovne strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu 2007. – 2010. godina sa Operativnim planom za 2007. godinu“. Ovaj dokument, predstavlja strateTc (2007) Tj0.07776 Tc 08448 Tc (en) Tj-0.e2007e

U okviru Program rada za mandatni period 2007. – 2010. godina, kao jedan od šest baznih

projekata, Vlada FBiH planira uvođenje taksi za penzijski fond u FBiH, čime bi se omogućila stabilnost penzionog fonda i stabilno povećanje penzija. Također su, prema riječima premijera FBiH, već pokrenute aktivnosti u borbi protiv crnog tržišta rada, a u cilju smanjenja nezaposlenosti. Prema podacima kojima se trenutno raspolaže evidencije iz penzionog fonda pokazuju da je u FBiH trenutno zaposleno 430.000 osoba, a prema podacima Zavoda za statistiku taj broj je 390.000. Zaštita okoliša bi također trebala biti jedan od prioriteta. Planovi na izgradnji putne infrastrukture trebali bi stvoriti nova radna mjesta, te osigurati socijalno zbrinjavanje neposlenih.

U svakom slučaju, u raspravi o četverogodišnjem programu rada Vlade FBiH bilo je prisutno dosta pohvala, ali i kritika, koje su, uglavnom, dolazile iz opozicije.

Uz napomenu da je ovo prvi put da je Vlada FBiH izradila Program rada za četverogodišnji mandatni period, diskusije zastpnika o tome kako je neophodna reforma zdravstvnog sistema, izrada strategije borbe protiv korupcije i kriminala, potrebno posvetiti više pažnje zaštiti okoliša i očuvanju izvorišta pitke vode, zatim da je neophodna reforma školskog sistema, te da se očekivalo više mjera za zapošljavanje, da je neophodna revizija privatizacije; potrebno uraditi poseban projekt za rješavanje problema nezaposlenosti i zapošljavanje mladih (20% od ukupno nezaposlenih su mladi); neophodna reforma lokalne samouprave; neophodno stvaranje pretpostavki za korištenje sredstava iz EU pretpripravnih fondova; iskoristiti već dostupne EU fondove za institucionalno jačanje; neophodno otvoriti raspravu o Ustavnim promjenama u BiH, itd. **obećavajuće je i što svakako ide u prilog očekivanjima građana BiH i Federacije BiH je da će se Parlament FBiH u narednom radnom periodu aktivnije okrenuti ka rješavanju 12 ključnih problema istaknutih u Građanskoj platformi.**

U prilog navedenom ide i činjenica da je rasprava o dokumentu "Politika djelovanja i osnovne strategije Vlade FBiH u mandatnom periodu 2007. – 2010. godina sa operativnim planom za 2007. godinu" u Predstavničkom domu prihvaćena je zaključcima Kluba poslanika SDA (51 glas za, 1 protiv i 16 suzdržanih), kroz koji je naloženo Vladi FBiH da u dokument ugradi sve prijedloge poslanika iznesene na raspravi, a koje doprinose poboljšanju kvalitete dokumenta. Dokument je razmatran na sjednici Doma naroda Parlamenta FBiH, održanoj 14.06.07. godine. **Rasprava je okončana dogovorom kolegija Doma naroda da se na datoj sjednici ne glasa o ovom dokumentu.**

Upitno je da li bi procedura izrade i usvajanja Programa rada trebala ići opisanim smjerom, odnosno od vlade ka parlamentu, ili bi po nekoj logici najviši organ zakonodavne vlasti u FBiH trebao kreirati svoj vlastiti Program rada.

4.1. ZAKLJUČAK I PREPORUKE

Parlament Federacije BiH, odnosno oba njegova doma, što je moguće prije trebaju izraditi Program rada za 2007. godinu, sa jasno preciziranim rokovima, nosiocima poslova i zadataka. Program rada će poslužiti za praćenje dinamike realizacije istog, za utvrđivanje efikasnosti i efektivnosti rada Parlamenta, a sa druge strane, poslužiće kao svojevrsna osnova za pokretanje inicijativa za usvajanje mjera koje nisu planirane u istom, a koje će pomoći u bržem rješavanju ključnih problema građana, što bi trebalo dovesti do povećanja životnog standarda građana Federacije BiH.

5. POŠTIVANJE POSLOVNIKA O RADU

Na do sada održanim sjednicama oba doma Parlamenta FBiH, većina zakona koji su se našli na dnevnom redu (uključujući Prijedlog Budžeta Federacije BiH i Prijedlog zakona o izvršavanju Budžeta za 2007. godinu), razmatrana je po hitnom, u nekim slučajevima skraćenom postupku (skraćeni postupak podrazumijeva razmatranje prijedloga zakona bez nacrt zakona).

Prema Poslovniku zakoni se u pravilu ne mogu donositi po hitnom postupku, osim ako za to ne postoji neodložna potreba, te ako bi njihovo donošenje u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za Federaciju BiH.

Iako je premijer FBiH obrazložio da je razlog zbog kojeg Vlada FBiH, kao predlagač najvećeg broja zakonskih rješenja, traži da se rasprava vodi po hitnom postupku, činjenica da je Vlada FBiH formirana šest mjeseci nakon održavanja izbora, potreba za hitnim postupkom vjerovatno ne bi postojala da se na vrijeme formira vlast, usvoji budžet, kreira program rada i krene u njegovu realizaciju.

Vrlo pozitivna praksa sa sjednica održanih u predmetnom periodu u oba doma Parlamenta Federacije BiH je činjenica da su na početku sjednica prisutni uglavnom predsjednica ili potpredsjednici FBiH, te premijer i članovi Vlade FBiH. Tako da u prvih sat vremena sjednice poslanici mogu iskoristiti svoje pravo i postavljati poslanička/delegatska pitanja i odmah dobiti odgovore. Istovremeno pored usmenog odgovora, većina zastupnika dostavlja pitanja u pismenom obliku i u istom traži odgovor.

Nacrt Poslovnika o radu Predstavničkog doma jednoglasno je usvojen na 2. redovnoj sjednici, održanoj 30.05.2007. godine, sa sljedećim zaključkom:

Nacrt Poslovnika može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga poslovnika. Zadužuje se predlagač da prilikom izrade prijedloga uvrsti sve sugestije date na sjednici, kao i one sugestije koje se dostave u pismenoj formi do 15. juna 2007. godine.

Interesantan podatak je, da se u vrijeme održavanja 2. sjednice Predstavničkog doma Parlamenta FBiH u Sarajevu, Vlada FBiH imala je sjednicu u Mostaru, dok su na sjednici Predstavničkog doma bili prisutni ovlašteni predstavnici Vlade FBiH. **U svakom slučaju u buduće bi trebalo izbjegavati zakazivanje sjednice Vlade i Parlamenta FBiH u istom danu, kako gore navedeno ne bi postalo praksom.**

U jednoj od diskusija koja se kako je naglašeno bazirala na povećanje transparentnosti i standarda akata, koji dolaze na dnevni red, istaknuto je da u pogledu javnosti rada da je proces donošenja odluka i zakona daleko od građana i civilnog društva, te da je transparentnost rada parlamenta veoma važna, neophodna otvorenost prema javnosti, da je potrebno omogućiti civilnom sektoru da aktivno učestvuje na sjednicama Predstavničkog doma.

Također da je potrebno voditi evidenciju o poimeničnom glasanju, osigurati otvorenost plenarnim sjednicama i odborima, pristup zakoskim rješenima, još u fazi nacrtu i davanje povratnih informacija predstavnicima civilnog sektora.

Od većine zastupnika pozitivno je pozdravljena dopuna člana 16. u Nacrtu Poslovnika o radu

Predstavničkog doma, koja propisuje sljedeće: Za neizvršavanje obaveza u obavljanju poslaničke funkcije (neopravdano odsustvo sa sjednica Predstavničkog doma i radnih tijela i sl) poslanicima se aktom iz stava 1. ovog člana može na prijedlog predsjedavajućeg Predstavničkog doma, odnosno prijedlog kluba poslanika čiji poslanik član, umanjiti naknada za poslaničko angažovanje, odnosno druga primanja i naknade iz stava 1. ovog člana, uz nadu da će ista forma biti i konačno usvojena.

Također je aplirano na potrebu uvođenje sistema elektronskog glasanja, te da je u tom smislu potrebno i u Poslovnik unijeti članove, koji će regulisati ovo pitanje.

5.1. ZAKLJUČAK

1. Centri civilnih inicijativa (CCI) u saradnji sa pravnim ekspertima, pripremili su integralan Prijedlog Odluke za izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, te dokument uputili prema predsjedavajućem navedenog doma.
2. Iako je Dom naroda Parlamenta FBiH, već prošle godine radio na izmjenama Poslovnika, te u tom smislu već unio neke novine (između ostalog: ograničeno je vrijeme za diskusiju), u odnosu na Predstavnički dom, CCI planira prema ovom domu uputiti i ostali dio preporuka koje su pripremljene u okviru Prijedloga Odluke za izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma, te inicirati izmjene i dopune Poslovnika u ovom domu.

5.2. PREPORUKE

1. U koordinaciji preporuka i sugestija za izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma

Parlamenta FBiH, predloženo je kao veoma važno, što je u finalnom Prijeloga Odluke za izmjene i dopune Poslovnika, između ostalih, i involvirano, a to je preporuka da se utvrdi precizan rok do kada su domovi obavezni donijeti Program rada (prijedlog CCI je da to bude najkasnije do kraja kalendarske godine za narednu godinu.

2. Smatramo također da bi Predstavnički dom obavezno trebao prihvatiti prijedlog da se uvede mogućnost umanjenja naknada zastupnicima zbog neizvršavanje obaveza (neopravdano odsustvo sa sjednica, odbora), te voditi evidenciju o neopravdanom odsustvu, koja bi bila dostupna medijima i najširoj BiH javnosti.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Ø ZAKLJUČCI

1. Parlament Federacije BiH, još uvijek, nije ozbiljnije pristupio rješavanju ključnih građanskih problema iz GP, **jer je usvojen mali broj zakona i mjera**, a pokrenute inicijative, samo su mali dio očekivanja građana prezentiranih kroz Građansku platformu (GP).
2. Parlament Federacije nema kreiran Program rada za 2007. godinu. Iako je ovo pitanje obrađeno u više članova Poslovnika o radu, kako Predstavničkog, tako i Doma naroda PFBIH, **izostavljeno je utvrđivanje najvažnijeg elementa, a to je rok do kada su domovi obavezni donijeti program rada**. U svakom slučaju navedena „praznina“ u Poslovniku ne bi trebala biti opravdanje za ignorisanje potrebe da se plan i program ne donesu.
3. **Odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti rada Parlamenta Federacije BiH, nije na zadovoljavajućem nivou**, što se temelji na činjenici da je u posmatranom šestomjesečnom periodu Predstavnički dom održao samo dvije redovne sjednice, a Dom naroda četiri, **te da su samo 2 zakona prošla parlamentarnu proceduru oba doma** (Zakon o izmjenama Zakona o pečatu FBiH i Zakon o prestanku važenja Zakona o građenju), računajući da je usvojen i Budžet Federacije BiH, posljednjeg dana isteka Odluke o privremenom financiranju (31.03.).
4. **Transparentnost rada Parlamenta FBiH je na relativno visokom nivou**, u smislu učešća u radu zainteresovanih kategorija (mediji, međunarodne i nevladine organizacije, interesne grupe i sl.
5. Poslovnik o radu oba doma Parlamenta FBiH zahtjeva izvjesne promjene. U parlamentarnoj proceduri trenutno je Nacrt izmjena i dopuna Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, koji će mnoge stvari unaprijediti, **a otvorena je i mogućnost da se se u tom smislu daju komentari i prijedlozi** (CCI je već dostavio integralni prijedlog dopuna tog Poslovnika).
6. **Parlament Federacije BiH nema instaliran sistem elektronskog glasanja**, pa je s toga je teško analizirati pojedinačnu, ali i institucionalnu odgovornost (treba kontinuirano apelirati na Vladu FBiH i predsjedavajuće oba doma da se taj sistem što prije uspostavi).
7. Iako posjeduju relativno kvalitetnu web stranicu, Parlament Federacije BiH, odnosno posebno Predstavnički dom ne ulaže dovoljno napora u ažuriranje iste sa novim podacima i informacijama (Dom naroda u tom pogledu prednjači u odnosu na Zastupnički dom).

Ø **PREPORUKE:**

1. Parlament Federacije BiH bi trebao ispoštovati poslovničku obavezui i donijeti Program rada za 2007. godinu, usklađen, pored ostalog, sa zahtjevima identificiranim u dokumentu Građanska platforma, koji je potpisalo preko 500.000 građana. Program rada za 2008. godinu trebao bi biti usvojen najkasnije do kraja tekuće kalendarske godine (31.12.2007. godine).
2. Parlament Federacije BiH morao bi u narednom periodu povećati nivo odgovornosti, efikasnosti i efektivnosti, uzimajući u obzir činjenicu da su u analiziranom šestomjesečnom periodu, a u periodu od devet mjeseci od održavanja Opštih izbora u BiH, samo 2 zakona prošla kompletnu parlamentarnu proceduru oba doma, ne računajući usvajanje Budžeta Federacije BiH za 2007. godinu.
3. Parlament Federacije BiH bi trebao apelirati na Vladu FBiH da prilikom pripreme rebalansa Budžeta za 2007. godinu, uzme u razmatranje sve prijedloge i sugestije date u raspravi (u Parlamentu) o ovom dokumentu, sa posebnim težištem na one koje se odnose na 12 ključnih problema istaknutih u Građanskoj platformi.
4. CCI je pripremio Prijedlog odluke za izmjene i dopune Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH i uputio ga u skladu sa utvrđenim rokom za dostavljanje prijedloga i komentara u pismenoj formi.
5. Parlament Federacije BiH, a posebno Predstavnički dom bi trebao više pažnje posvetiti redovnom ažuriranju informacija i podataka na svojoj web stranici.
6. Predlažemo stručnim službama Parlamenta FBiH da se ubuduće, u skladu sa tehničkim mogućnostima, svi materijali nevladinim organizacijama, te drugim zainteresiranim asocijacijama i građanima, koji prate rad Parlamenta FBiH, dostavljaju elektronskim putem, jer bi se na taj način osiguralo da svi dobiju materijale puno ranije, ne zanemarujući pri tom efekte uštede novca za papir i PTT troškove, koji nastaju pri sadašnjem načinu slanja.
7. Predsjedavajući oba doma Parlamenta Federacije BiH bi u saradnji sa Vladom FBiH maksimalno trebali ubrzati realizaciju obećanja premijera FBiH, a vezano za plan instaliranja sistema elektronskog glasanja u Parlamentu FBiH, kako bi se, pored institucionalne, unaprijedila i pojedinačna odgovornost svakog zastupnika Parlamenta Federacije BiH.

Ø **Očekivanja**

Kako su zahtjevi iz **Građanske platforme** kreirani na temelju 12 identificiranih prioriternih problema građana širom BiH i kako je njihova realizacija podržana peticijom koju je potpisalo preko 500.000 građana iz svih dijelova naše zemlje, **Centri civilnih inicijativa (CCI) izražavaju nadu da će Parlament Federacije BiH, u narednom periodu intenzivirati svoj rad i uložiti još više napora u pravcu rješavanja ključnih problema, koje građani smatraju najznačajnijim, odnosno usvajanjem reformskih zakona, stvoriti potrebiti ambijent da se ti problemi kvalitetnije i brže rješavaju, na zadovoljstvo građana FBiH.**

□ **DODATAK 1.**

8. GRAĐANSKA PLATFORMA

Ø Očekujemo do 2010. godine :

1. da se otvori 150 000 radnih mjesta u BiH.
2. da se iskorijeni ekstremno siromaštvo u BiH.
3. da minimalna penzija u BiH bude 250 KM.
4. da svaki građanin u BiH ima pristup osnovnoj zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti.
5. da se obezbijedi dostojanstven standard života na selu.
6. da BiH bude zemlja jednakih mogućnosti za mlade ljude.
7. da se smanje troškovi javne administracije.
8. da se okonča reforma sustava obrazovanja u BiH.
9. da se smanji razina korupcija u BiH.
10. da BiH ispuni sve uvjete za stjecanje statusa kandidata za članstvo u EU.
11. da javna poduzeća budu bolje regulirana i efikasnija u pružanju javnih usluga.
12. da se udvostruče direktna strana ulaganja u BiH.

NAPOMENA: Izvještaj je kreiran na osnovu svih, javnosti dostupnih podataka o radu Parlamenta FBiH